

PŘÍPRAVA STUDENTŮ PF JU NA INTEGRACI HANDICAPOVANÝCH ŽÁKŮ DO BĚŽNÝCH TŘÍD ZŠ

HELENA HAVLISOVÁ, EVA SUCHÁNKOVÁ

Při transformaci školy musíme počítat i s tím, že od roku 1989 probíhá integrace handicapovaných žáků do běžných tříd ZŠ. Tato skutečnost klade zvýšené nároky na školu vůbec a to především v následujících oblastech:

1. v materiálně technickém zabezpečení, tj. odstranění architektonických bariér, vybavení škol a tříd speciálními pomůckami, vytvoření potřebných speciálních učeben apod.
2. dále potřebné změny v organizaci výuky - jedná se o změny, které přináší např. částečná integrace, tj. zařazování středně těžce a těžce handicapovaných žáků do běžných tříd jen na vybrané předměty, např. výchovy.
3. na učitele a celý personál školy. Učitel musí být na integraci speciálně připraven. Tato příprava by měla zahrnovat nejen poznatky o jednotlivých poruchách a zvláštlostech v psychice handicapovaných dětí, ale i vést k osvojení si základů dovedností v oblasti využití speciálně pedagogických metod, zásad a postupů při výuce žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Na přípravě učitelů pro pedagogickou integraci se podílejí pedagogické fakulty. Naše fakulta zajišťuje tuto přípravu jak v pregraduálním, tak v postgraduálním studiu.

V pregraduální přípravě jde o realizaci jednosemestrové výuky základů speciální pedagogiky

- pro učitelství I. stupně ZŠ (hodinová dotace 1/2)
- pro učitelství II. stupně ZŠ (hodinová dotace 1/1)
- pro učitele všeobecně vzdělávacích předmětů pro střední školy (hodinová dotace 1/1)

Z dalších forem studia jde o jednooborové magisterské studium a jednooborové bakalářské studium jazyků (hodinová dotace 1/1)..

Vzhledem k potřebě kvalitně připravit učitele pro integraci se jeví zejména hodinové dotace jako nepostačující. Ty umožňují podat pouze rámcové informace pro studenty.

Jistým řešením z pozice naší fakulty bylo otevření studia prohloubené specializace speciální pedagogiky pro učitelství 1. stupně ZŠ. Toto studium, otevřené od školního roku 1994/95, je směřované k získání potřebných integrativních, speciálně pedagogických, některých diagnostických a didaktických znalostí, doplněných o praktické zkušenosti formou hospitací a praktik ve školách s integrovaným programem a speciálních zařízení.

Dalším možným řešením by snad mohl být přechod z dosavadního systému studia na systém kreditní, kam by bylo možno zařadit některé speciálně pedagogické reedukační programy pro vybrané skupiny postižení.

Formou postgraduálního třísemestrového vzdělávacího kurzu umožňuje fakulta získat potřebné znalosti a dovednosti pro výchovu a vzdělávání integrovaných žáků těm učitelům z praxe., kteří tuto výuku již realizují nebo se na ní chtějí podílet. Absolventi kurzu obdrží osvědčení o absolutoriu této specializace.

Správnost směru, kterým fakulta vykročila v přípravě učitelů na výchovu a vzdělávání handicapovaných žáků v běžné třídě základní školy jsme se pokusily ověřit i v rámci řešení fakultního výzkumného úkolu, jehož cílem bylo zmapovat skutečné podmínky pro integraci na školách. Potvrdilo se, že ze základních východiskových podmínek je nejproblematičtější právě situace v oblasti personálního zajištění. U učitelů, i když přijali základní principy integrace a chápou její opodstatnění, se objevují obavy a pochybnosti, že nebudou schopni zvládnout vedení třídy s integrativním programem. Podle jejich mínění jim nejvíce chybí právě didakticko metodická připravenost, tj. znalost speciálních metod a postupů, speciálních a podpůrných pomůcek a podobně.